

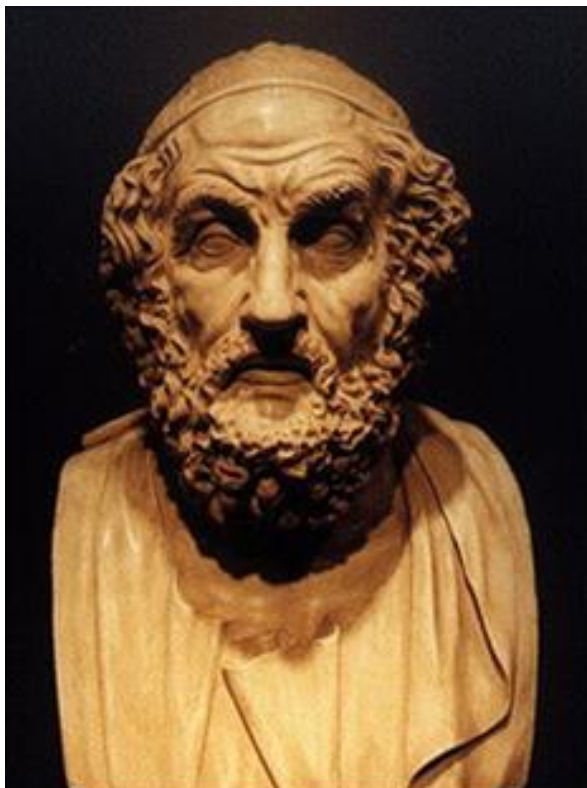
UIT DE ILIAS

VAN

HOMEROS

BOEK III

Het tweegevecht van Paris en Menelaos

Inhoud

Het tweegevecht van Paris en Menelaos	1
Hektoors verwijt	5
Helena gaat naar de muur.....	17
Vorbereidingen voor het tweegevecht	31

Becommentarieerd en vertaald door drs. J.H. van Hal
maart 2020 ©

Hektoors verwijt

αὐτὰρ ἐπεὶ κόσμηθεν¹ ἄμ' ἠγεμόνεσσιν ἕκαστοι,
 Τρῶες μὲν κλαγγῆ² τ' ἐνοπή³ τ' ἴσαν ὄρνιθες ὡς
 ἠϋτε⁴ περ κλαγγῆ γεράνων⁵ πέλει⁶ οὐρανόθι πρό⁷:
 αἶ τ' ἐπεὶ οὖν χειμῶνα φύγον καὶ ἀθέσφατον⁸ ὄμβρον⁹ 5
 κλαγγῆ ταί γε πέτονται¹⁰ ἐπ' ὠκεανοῖο ροάων¹¹
 ἀνδράσι Πυγμαίοισι¹² φόνον καὶ κῆρα φέρουσαι:
 ἠέριαι δ' ἄρα ταί γε κακὴν ἔριδα προφέρονται.
 οἱ δ' ἄρ' ἴσαν σιγῆ μένεα πνεύοντες Ἀχαιοὶ
 ἐν θυμῷ μεμαῶτες ἀλεξέμεν¹³ ἀλλήλοισιν. 10
 εὔτ' ὄρεος κορυφῆσι Νότος¹⁴ κατέχευεν ὀμίχλην¹⁵
 ποιμέσιν¹⁶ οὐ τι φίλην, κλέπτῃ¹⁷ δέ τε νυκτὸς ἀμείνω,
 τόσσόν τις τ' ἐπιλεύσσει¹⁸ ὅσον τ' ἐπὶ λᾶαν¹⁹ ἴησιν,
 ὡς ἄρα τῶν ὑπὸ ποσσὶ κονίσαλος²⁰ ὄρνυτ' ἀελλῆς
 ἐρχομένων: μάλα δ' ὤκα διέπρησσον²¹ πεδίοιο. 15
 οἱ δ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,
 Τρωσὶν μὲν προμάχιζεν²² Ἀλέξανδρος θεοειδῆς
 παρδαλέην²³ ὤμοισιν ἔχων καὶ καμπύλα²⁴ τόξα
 καὶ ξίφος: αὐτὰρ δοῦρε δὺω κεκορυθμένα²⁵ χαλκῷ
 πάλλων Ἀργείων προκαλίζετο²⁶ πάντας ἀρίστους 20
 ἀντίβιον¹ μαχέσασθαι ἐν αἰνῇ δηϊοτήτι².

¹ κοσμέομαι	zich in afdelingen opstellen
² κλαγγή ἢ	gekrijs
³ ἐνοπή ἢ	geschreeuw
⁴ ἠϋτε	wanneer
⁵ γέρανος	kraanvogel
⁶ πέλω	zich bewegen, zijn
⁷ οὐρανόθι πρό	aan de hemel
⁸ ἀθέσφατος	onbepaald
⁹ ὄμβρος	regenbui
¹⁰ πέτομαι	vliegen
¹¹ ῥοή ἢ	stroom
¹² Πυγμαῖοι	Pygmeëen, <i>volk kleine mensen in centraal Afrika, die jaarlijks door kraanvogels aangevallen zouden worden</i>
¹³ ἀλέξω + dat.	beschermen
¹⁴ Νότος	Zuidenwind
¹⁵ ὀμίχλη ἢ	nevel
¹⁶ ποιμήν, -ενος	herder
¹⁷ κλέπτῃς ὁ	dief
¹⁸ ἐπιλεύσσω	kijken
¹⁹ λᾶς ὁ	steen
²⁰ κονίσαλος	stofwolk
²¹ διαπρήσσω + gen.loc.	gaan door, zijn weg afleggen door
²² προμαχίζω + dat.	strijden voor
²³ παρδαλή	panterhuid
²⁴ καμπύλος	gebogen
²⁵ κεκορυθμένος	gepunt
²⁶ προκαλίζομαι	uitdagen

Maar toen de legers zich ieder in afdelingen hadden opgesteld samen met hun leiders, trokken de Trojanen op met gekrijs en geschreeuw evenals vogels, precies wanneer het gekrijs van kraanvogels aan de hemel klinkt; wanneer zij namelijk gevluht zijn voor de winter en onbedaarlijke regen **5**, vliegen zij met gekrijs naar de stromen van de oceaan, terwijl zij Pygmeeën dood en verderf brengen; in de vroegte dan beginnen zij een kwade twist. Zij echter, de van moed blakende Achaiers, trokken zwijgend op, terwijl zij van binnen verlangden elkaar te beschermen. **10** Evenals de Zuidenwind een nevel over de toppen van een berg heeft neergegoten, een nevel die herders niet geliefd is, maar wel een voordeel is voor een dief in de nacht en men zover kijkt als men een steen gooit, zo dan verhief zich onder hun voeten een dichte stofwolk, toen zij optrokken; want zeer snel legden zij hun weg af door de vlakte. **15** Toen zij dan dicht bij elkaar waren in hun opmars, streed voor de Trojanen de op een god gelijkende Alexander met een panterhuid om zijn schouders en een gebogen boog en zwaard en terwijl hij twee lansen voorzien van een bronzen punt zwaaide, daagde hij alle besten van de Argivers uit **20** om met hem van man tegen man te strijden in een verschrikkelijke strijd.

---

¹ ἀντίβιον   man tegen man

² δηιοτής, -τητος   strijd

τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησεν ἀρηϊφίλος Μενέλαος
 ἐρχόμενον προπάροιθεν ὀμίλου¹ μακρὰ βιβάντα²,
 ὡς τε λέων ἐχάρη μεγάλῳ ἐπὶ σώματι κύρσας³
 εὐρῶν ἢ ἔλαφον κεραὸν⁴ ἢ ἄγριον αἶγα
 πεινάων⁵: μάλα γάρ τε κατεσθίει, εἴ περ ἂν αὐτὸν
 σεύωνται⁶ ταχέες τε κύνες θαλεροί⁷ τ' αἰζηοί⁸:
 ὡς ἐχάρη Μενέλαος Ἀλέξανδρον θεοειδέα
 ὀφθαλμοῖσιν ἰδῶν: φάτο γὰρ τίσεσθαι⁹ ἀλείτην¹⁰:
 αὐτίκα δ' ἐξ ὀχέων σὺν τεύχεσιν ἄλτο χαμᾶζε.
 τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησεν Ἀλέξανδρος θεοειδῆς
 ἐν προμάχοισι φανέντα, κατεπλήγη φίλον ἦτορ,
 ἅψ δ' ἐτάρων εἰς ἔθνος ἐχάζετο¹¹ κῆρ¹² ἀλεείνων¹³.
 ὡς δ' ὅτε τίς τε δράκοντα ἰδῶν παλίνορσος¹⁴ ἀπέστη
 οὔρεος ἐν βήσσης¹⁵, ὑπὸ τε τρόμος¹⁶ ἔλλαβε γυῖα,
 ἅψ δ' ἀνεχώρησεν, ὥχρος¹⁷ τέ μιν εἶλε παρειάς¹⁸,
 ὡς αὐτίς καθ' ὄμιλον ἔδου Τρώων ἀγερώχων
 δείσας Ἀτρέος υἱὸν Ἀλέξανδρος θεοειδῆς.
 τὸν δ' ἔκτωρ νεϊκεσσεν¹⁹ ἰδῶν αἰσχροῖς ἐπέεσσιν:
 Δύσπαρι²⁰, εἶδος ἄριστε, γυναιμανές²¹ ἠπεροπευτὰ²²,
 αἴθ' ὄφελος²³ ἄγονός²⁴ τ' ἔμεναι ἄγαμός τ' ἀπολέσθαι:
 καί κε τὸ βουλοίμην, καί κεν πολὺ κέρδιον²⁵ ἦεν
 ἢ οὔτω λώβην²⁶ τ' ἔμεναι καὶ ὑπόψιον¹ ἄλλων.

¹ ὄμιλος	schare
² βίβημι	stappen zetten
³ ἐπικύρω + <i>dat.</i>	treffen
⁴ κεραός	gehoornd
⁵ πεινάω	honger hebben
⁶ σεύομαι	jagen op
⁷ θαλερός	krachtig
⁸ αἰζηός	volwassen man
⁹ τίνομαι + <i>acc.</i>	straffen
¹⁰ ἀλείτης	zondaar
¹¹ χάζομαι	wijken
¹² κῆρ ἢ	doodslot
¹³ ἀλεείνω	vermijden
¹⁴ παλίνορσος	terugdeinzend
¹⁵ βῆσσα	bergkloof
¹⁶ τρόμος	rilling
¹⁷ ὥχρος	bleekheid
¹⁸ παρειαί	wangen
¹⁹ νεϊκέω	beschimpen
²⁰ Δύσπαρις	Ongeluksparis
²¹ γυναιμανής	vrouwengek
²² ἠπεροπευτής	bedrieger
²³ αἴθ' ὄφελος + <i>inf.</i>	irreële wens
²⁴ ἄγονός	ongeboren
²⁵ κέρδιον <i>n. comparativus</i>	beter, verkieslijker
²⁶ λώβη	(voorwerp van) spot

Toen hem dus de door Ares beminde Menelaos had gezien, toen hij voor de menigte met grote stappen voortging, zoals een leeuw verheugd is geraakt, wanneer hij op een groot dier is gestoten, wanneer hij hongerig of een gehoord hert of een wilde geit gevonden heeft. **25**, want gulzig eet hij hem op, ook als snelle honden en krachtige mannen op hem jagen, zo geraakte Menelaos verheugd, toen hij met zijn ogen de op een god gelijkende Alexander had gezien. Hij dacht namelijk de zondaar te zullen straffen. Onmiddellijk sprong hij met zijn wapens van de wagen op de grond. **30** Toen dan de op een god gelijkende Alexander hem had bemerkt, toen hij onder de voorstrijders was verschenen, raakte hij in zijn hart ontmoedigd. Het verderf mijdend week hij terug naar de schare van zijn makkers. Zoals wanneer iemand in de kloven van een berg een slang heeft gezien en terugdeinzend een stap terug heeft gezet en een rilling zijn leden heeft bevangen **35** en hij achteruitgegaan is en bleekheid zijn wangen in bezit heeft genomen, zo dook hij weer in de menigte van de fiere Trojanen, omdat de op een god gelijkende Alexander bang was geworden voor Atreus' zoon. Hem beschimpte Hektor, toen hij hem gezien had, met verwijtende woorden: "Onheilsparis, in uiterlijk nummer één, vrouwzieke bedrieger, **40** was jij maar nooit geboren en ongehuwd gestorven. Niet alleen zou ik dat wel verkiezen als ook zou dat veel beter zijn dan zo een voorwerp van spot te zijn en door de rest veracht.

---

¹ ὑπόψιος + *gen.*

veracht door

ἧ που καγχαλώωσι¹ κάρη² κομόωντες³ Ἀχαιοὶ
 φάντες ἀριστεῖα⁴ πρόμον⁵ ἔμμεναι, οὐνεκα καλὸν 45
 εἶδος⁶ ἔπ', ἀλλ' οὐκ ἔστι βίη⁷ φρεσὶν οὐδέ τις ἀλκή⁸.
 ἧ τοιόσδε ἐὼν ἐν ποντοπόροισι νέεσσι
 πόντον ἐπιπλώσας⁹, ἐτάρους ἐρίηρας¹⁰ ἀγείρας,
 μιχθεὶς ἀλλοδαποῖσι¹¹ γυναῖκ' εὐειδέ'¹² ἀνήγες
 ἐξ ἀπίης¹³ γαίης νυὸν¹⁴ ἀνδρῶν αἰχμητῶν 50
 πατρί τε σῶ μέγα πῆμα¹⁵ πόληϊ τε παντί τε δήμῳ,
 δυσμενέσιν μὲν χάρμα¹⁶, κατηφείην¹⁷ δὲ σοὶ αὐτῶ;
 οὐκ ἂν δὴ μείνειας ἀρηϊφίλον Μενέλαον;
 γνοίης χ' οἴου φωτὸς ἔχεις θαλερὴν¹⁸ παράκοιτιν:
 οὐκ ἂν τοι χραίσμη¹⁹ κίθαρις τά τε δῶρ' Ἀφροδίτης 55
 ἦ τε κόμη τό τε εἶδος ὅτ' ἐν κονίησι²⁰ μιγείης.
 ἀλλὰ μάλα Τρῶες δειδήμονες²¹: ἧ τέ κεν ἦδη
 λάϊνον²² ἔσσο²³ χιτῶνα κακῶν ἔνεχ' ὅσσα ἔοργας²⁴.
 τὸν δ' αὖτε προσέειπεν Ἀλέξανδρος θεοειδής:
 "Ἐκτορ, ἐπεὶ με κατ' αἶσαν²⁵ ἐνεΐκεσας²⁶ οὐδ' ὑπὲρ²⁷ αἶσαν: 60
 αἰεὶ τοι κραδίη πέλεκυς ὧς ἐστὶν ἀτειρῆς²⁸
 ὅς τ' εἶσιν διὰ δουρὸς²⁹ ὑπ' ἀνέρος ὅς ῥά τε τέχνη

¹ καγχαλάω	uitgelaten zijn, jubelen
² κάρη τό	hoofd
³ κομάω	lang haar dragen
⁴ ἀριστεύς	aanzienlijkst, dapperst, vorst
⁵ πρόμος	voorvechter
⁶ εἶδος τό	uiterlijk
⁷ βίη	geweld
⁸ ἀλκή	weerkraft
⁹ ἐπιπλώω	bevaren
¹⁰ ἐρίηρες	gedienstig
¹¹ ἀλλοδαπός	vreemd
¹² εὐειδής	met mooi uiterlijk
¹³ ἄπιος	ver weg gelegen
¹⁴ νυός	schoonzuster
¹⁵ πῆμα τό	(bron van) leed
¹⁶ χάρμα τό	(bron van) vreugde
¹⁷ κατηφείη	schande
¹⁸ θαλερός	bloeiend, weelderig
¹⁹ χραισμέω	helpen
²⁰ κονίη	stof
²¹ δειδήμων	laf
²² λάϊνος	stenen
²³ ἔννυμι	aantrekken
²⁴ ἔρδω, ρφ. ἔοργας	doen
²⁵ αἶσα	wat toekomst, deel, lot
²⁶ νεικέω	berispen, verwijten, beschimpen
²⁷ ὑπὲρ + acc.	meer dan
²⁸ ἀτειρής	hard, onsljitbaar
²⁹ δόρυ τό, δουρός	balk

Heus, de lang haar op hun hoofd dragende Achaiers zeggen, dunkt me, met gejubel dat een vorst voorvechter is, omdat jij wel van een mooi uiterlijk voorzien bent **45**, maar niet innerlijk van kracht en enige weerkracht. Ben jij werkelijk zo, zoals je nu bent, in de zee doorklievende schepen over zee gevaren na gediensstige makkers verzameld te hebben en bracht jij zo na in contact gekomen te zijn met vreemde mensen een mooie vrouw mee vanuit een ver land over zee als schoonzuster van lansstrijders **50** tot groot verdriet voor jouw vader en de stad en heel het volk? En dit is dan wel een bron van vreugde voor de vijanden, maar een schande voor jouzelf. Zou je dan niet de door Ares beminde Menelaos afwachten? Dan zou je wel inzien van wat voor man jij de bloeiende echtgenote hebt. Jou zullen wel niet de cithar en geschenken van Afrodite helpen **55**, en niet jouw haar en schoonheid, wanneer je in het stof bijt. Maar de Trojanen moeten wel lafbekken zijn; anders zou jij al een stenen kleed hebben aangetrokken wegens de ellende die jij hebt aangericht.” Tot hem sprak weer de op een god gelijkende Alexander: “Hektor, aangezien je mij naar behoren hebt berispt en niet meer dan dat **60**, ... altijd heb jij een hart zo hard als een bijl, die door een stam heen gaat onder de handen van een man die met kunde scheepsbalken

νήϊον¹ ἐκτάμνησιν², ὀφέλλει³ δ' ἀνδρὸς ἐρωήν⁴:
 ὡς σοὶ ἐνὶ στήθεσσι ἀτάρβητος⁵ νόος ἐστί:
 μή μοι δῶρ' ἐρατὰ⁶ πρόφερε⁷ χρυσέης Ἀφροδίτης: 65
 οὐ τοὶ ἀπόβλητ' ⁸ ἐστί θεῶν ἐρικυδέα⁹ δῶρα
 ὅσά κεν αὐτοὶ δῶσιν, ἐκὼν δ' οὐκ ἂν τις ἔλοιτο:
 νῦν αὖτ' εἴ μ' ἐθέλεις πολεμίζειν ἠδὲ μάχεσθαι,
 ἄλλους μὲν κάθισον¹⁰ Τρῶας καὶ πάντας Ἀχαιοὺς,
 αὐτὰρ ἔμ' ἐν μέσσω καὶ ἀρηϊφίλον Μενέλαον 70
 συμβάλετ' ἀμφ' Ἑλένη καὶ κτήμασι πᾶσι μάχεσθαι:
 ὀππότερος δέ κε νικήσῃ κρείσσων τε γένηται,
 κτήμαθ' ἐλὼν εὔ¹¹ πάντα γυναῖκά τε οἴκαδ' ἀγέσθω:
 οἱ δ' ἄλλοι φιλότητα καὶ ὄρκια¹² πιστὰ ταμόντες
 ναίοιτε Τροίην ἐριβώλακα¹³, τοὶ δὲ νεέσθων¹⁴ 75
 Ἄργος ἐς ἱππόβοτον καὶ Ἀχαιΐδα καλλιγύναικα.
 ὡς ἔφαθ', Ἔκτωρ δ' αὖτ' ἐχάρη μέγα μῦθον ἀκούσας,
 καὶ ῥ' ἐς μέσσον ἰὼν Τρῶων ἀνέεργε¹⁵ φάλαγγας
 μέσσου δουρὸς ἐλὼν: τοὶ δ' ἰδρύνθησαν¹⁶ ἅπαντες.
 τῷ δ' ἐπετοξάζοντο¹⁷ κάρη κομόωντες Ἀχαιοὶ 80
 ἰοῖσίν¹⁸ τε τιτυσκόμενοι¹⁹ λάεσσί τ' ἔβαλλον:
 αὐτὰρ ὁ μακρὸν αὔσεν²⁰ ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων:
 ἴσχεσθ'²¹, Ἄργεῖοι, μὴ βάλλετε, κοῦροι Ἀχαιῶν:
 στεῦται²² γάρ τι ἔπος ἐρέειν κορυθαίολος Ἔκτωρ.
 ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἔσχοντο μάχης ἀνεῶ²³ τ' ἐγένοντο 85
 ἐσσυμένως¹: Ἔκτωρ δὲ μετ' ἀμφοτέροισιν ἔειπε:

¹ νήϊος	scheeps-
² ἐκτάμνω	omhakken
³ ὀφέλλω	vergroten
⁴ ἐρωή	vaart, zwaai
⁵ ἀτάρβητος	zonder angst, onverschrokken
⁶ ἐρατός	lieflijk
⁷ προφέρω	verwijten
⁸ ἀποβλητος	verwerpelijk
⁹ ἐρικυδής	heerlijk
¹⁰ καθίζω	doen zitten
¹¹ εὔ πάντα	alle bij elkaar
¹² ὄρκιον	offerdier (<i>die bij een eed bij een verdrag geslacht wordt</i>), eed; ὄρκια τάμνω – een verdrag sluiten (door offerdieren te slachten)
¹³ ἐριβώλαξ	grofkluitig
¹⁴ νέομαι	terugkeren
¹⁵ ἀνέεργω	terugdringen
¹⁶ ἰδρύω	doen zitten
¹⁷ ἐπιτοξάζομαι + <i>dat.</i>	schieten op
¹⁸ ἰός	pijl
¹⁹ τιτύσκομαι	mikken
²⁰ αὔω	schreeuwen
²¹ ἴσχομαι	zich inhouden
²² στεῦται	kenbaar maken
²³ ἀνεῶ <i>adv.</i>	stil

hakt en die de zwaai van een man vergroot; zo heb jij in je borstkas een geest zonder angst: verwijt mij niet de lieflijke geschenken van gouden Afrodite **65**: je kunt echt niet heerlijke geschenken van de goden verwerpen, al de geschenken die ze zelf zullen geven, maar die men wel niet zal kiezen. Nu echter, als je wilt dat ik oorlog voer en vecht, laat dan de overige Trojanen en alle Achaïers plaats nemen. Maar laat mij en de door Ares beminde Menelaos **70** in hun midden samentreffen om te vechten om Helena en al haar bezittingen. Wie van beiden zal winnen en sterker zal blijken, die moet de vrouw en alle bezittingen bij elkaar nemen en mee naar huis nemen. Moge de rest van jullie vriendschap sluiten en een betrouwbaar verdrag en het grofkluitig Troje bewonen, maar zij moeten naar het paarden voedende Argos terugkeren **75** en naar het Achaïsche land met mooie vrouwen.” Zo sprak hij en Hektor op zijn beurt werd zeer blij, toen hij zijn woord gehoord had en hij ging dan naar het midden van de Trojanen en drong hun scharen terug na zijn lans in het midden beetgepakt te hebben en zij gingen allen zitten. Op hem schoten de lang haar op hun hoofd dragende Grieken **80** en mikkend met pijlen en stenen waren ze aan het schieten en werpen: maar hij, de heer der mannen Agamemnon, gaf een luide kreet: “Houdt u in, Argivers, schiet niet, jongelingen der Achaïers: want Hektor met de flikkerende helm maakt kenbaar een woord te zullen spreken.” Zo sprak hij en zij onthielden zich van de strijd en werden snel stil. **85** Hektor sprak temidden van hen:

---

¹ ἔσσυμένως *adv.*

snel

Voorstel voor een tweestrijd

‘κέκλυτέ μευ, Τρῶες καὶ εὐκνήμιδες Ἀχαιοὶ,
μῦθον Ἀλεξάνδροιο, τοῦ εἵνεκα νεῖκος¹ ὄρωρεν².
ἄλλους μὲν κέλεται³ Τρῶας καὶ πάντας Ἀχαιοὺς
τεύχεα κάλ’ ἀποθέσθαι ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρη⁴, 90
αὐτὸν δ’ ἐν μέσσω καὶ ἀρηΐφιλον Μενέλαον
οἴους ἀμφ’ Ἑλένη καὶ κτήμασι πᾶσι μάχεσθαι.
ὀππότερος δέ κε νικήσῃ κρείσσων τε γένηται
κτῆμαθ’ ἐλὼν εὖ πάντα γυναῖκά τε οἴκαδ’ ἀγέσθω:
οἱ δ’ ἄλλοι φιλότητα καὶ ὄρκια πιστὰ τάμωμεν.’ 95
ὥς ἔφαθ’, οἱ δ’ ἄρα πάντες ἀκὴν⁵ ἐγένοντο σιωπῆ:
τοῖσι δὲ καὶ μετέειπε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος:
‘κέκλυτε νῦν καὶ ἐμεῖο: μάλιστα γὰρ ἄλγος ἰκάνει
θυμὸν ἐμόν, φρονέω δὲ διακρινθήμεναι⁶ ἤδη
Ἀργείους καὶ Τρῶας, ἐπεὶ κακὰ πολλὰ πέπασθε⁷ 100
εἵνεκ’ ἐμῆς ἔριδος⁸ καὶ Ἀλεξάνδρου ἔνεκ’ ἀρχῆς:
ἡμέων δ’ ὀπποτέρω θάνατος καὶ μοῖρα τέτυκται
τεθναίη: ἄλλοι δὲ διακρινθεῖτε τάχιστα.
οἴσετε⁹ ἄρν’¹⁰, ἕτερον λευκόν, ἑτέρεν δὲ μέλαιναν,
Γῆ τε καὶ Ἥελίω: Διὶ δ’ ἡμεῖς οἴσομεν¹¹ ἄλλον: 105
ἄξετε¹² δὲ Πριάμοιο βίην, ὄφρ’ ὄρκια τάμνη
αὐτός, ἐπεὶ οἱ παῖδες ὑπερφίαλοι¹³ καὶ ἄπιστοι,
μή τις ὑπερβασίη¹⁴ Διὸς ὄρκια δηλήσεται¹⁵.
αἰεὶ δ’ ὀπλοτέρων¹⁶ ἀνδρῶν φρένες ἡερέθονται¹⁷:
οἷς δ’ ὁ γέρων μετέησιν ἅμα πρόσσω καὶ ὀπίσσω 110
λεύσσει¹⁸, ὅπως ὄχ’ ἄριστα μετ’ ἀμφοτέροισι γένηται.
ὥς ἔφαθ’, οἱ δ’ ἐχάρησαν Ἀχαιοὶ τε Τρῶές τε
ἐλπόμενοι παύσασθαι ὀϊζυροῦ¹⁹ πολέμοιο.
καὶ ῥ’ ἵππους¹ μὲν ἔρυξαν² ἐπὶ στίχας³, ἐκ δ’ ἔβαν αὐτοί,

---

¹ νεῖκος τό   ruzie
² ὄρνωμαι   zich verheffen
³ κέλομαι   bevelen
⁴ πουλυβοτείρα   velen voedend
⁵ ἀκὴν   stil
⁶ διακρίνω   uiteen doen gaan
⁷ πέπασθε < πεπαθε; πάσχω
⁸ ἔρις ἢ   ruzie
⁹ οἴσετε: *aoristos mixtus coni. of imperativus van φέρω*
¹⁰ ἄρνε dualis van ἀρῆν   schaap, lam
¹¹ *aoristos mixtus coni. met korte themavocaal*
¹² *aor. mixtus coni. of imperativus*
¹³ ὑπερφίαλος   overmoedig
¹⁴ ὑπερβασίη   overtreding
¹⁵ δηλέομαι   vernietigen
¹⁶ ὀπλότερος   jonger
¹⁷ ἡερέθομαι   onbezonnen zijn
¹⁸ λεύσσω   kijken
¹⁹ ὀϊζυρός   ellendig, rampzalig

“Hoort van mij, Trojanen en goed gescheenbeende Achaiers, het woord van Alexander om wie de twist is ontstaan. Hij beveelt de rest der Trojanen en alle Achaiers hun mooie wapenrusting neer te leggen op de velen voedende grond, **90** en dat hij zelf en de door Ares beminde Menelaos in hun midden alleen om Helena en alle bezittingen strijden. Wie van beiden zal winnen en sterker zal blijken, moet de vrouw en alle bezittingen bij elkaar pakken en mee naar huis nemen. Laat de rest van ons vriendschap en een betrouwbaar verdrag sluiten.” **95**

Zij allemaal deden er het zwijgen toe. Onder hen ook sprak Menelaos, goed in het schreeuwen: “Luistert nu ook naar mij. Want vooral treft verdriet mijn hart en ik denk dat eindelijk de Argivers en de Trojanen uiteengaan, nadat jullie veel ellende ondergaan hebben. **100** om de twist wegens mij en Alexander die de aanleiding daartoe is. Moge hij voor wie van ons beide de dood en het doodslot is bepaald, dood zijn en moge de rest van jullie ten snelste uiteengaan. Brengt twee schapen, het ene wit en het andere zwart, voor Gè en Helios. Laten we echter Zeus een ander brengen. **105** Brengt de krachtige Priamos opdat hij zelf de offerdieren slacht, omdat zijn zoons overmoedig en onbetrouwbaar zijn, om te voorkomen dat iemand door een overtreding de eden aan Zeus teniet doet. Want altijd is de inborst van jongere mannen onbezonnen, maar als de grijsaard temidden van hen is, dan kijkt hij vooruit en achteruit **110**, opdat onder beide partijen verreweg het beste gebeurt. Zo sprak hij en ze waren blij, de Achaiers en de Trojanen omdat ze hoopten een einde te maken aan de ellendige oorlog. En ze hielden de paarden en wagens tegen in rijen en stapten zelf

---

¹ ἵπποι   paarden; wagen met paarden
² ἐρύκω   tegenhouden
³ ἐπὶ στίχας   in rijen

τεύχεά τ' ἐξεδύοντο: τὰ μὲν κατέθεντ' ἐπὶ γαίῃ 115
πλησίον ἀλλήλων, ὀλίγη δ' ἦν ἀμφίς¹ ἄρουρα²:
Ἐκτωρ δὲ προτὶ ἄστου δύω κήρυκας ἔπεμπε
καρπαλίμως ἄρνάς τε φέρειν Πρίαμόν τε καλέσσαι:
αὐτὰρ ὁ Ταλθύβιον προΐει κρείων Ἀγαμέμνων
νῆας ἔπι γλαφυρὰς ἰέναι, ἠδ' ἄρν' ἐκέλευεν 120
οἰσέμενα: ὃ δ' ἄρ' οὐκ ἀπίθησ'³ Ἀγαμέμνονι δίω.

---

¹ ἀμφίς

tussen

² ἄρουρα

grond

³ ἀπιθέω + *dat.*

geen gehoor geven aan

uit, en ze deden hun wapenrusting uit en legden die op de grond 115 dicht bij elkaar en er was maar weinig grond eromheen. Hektor stuurde naar de stad twee herauten om schapen te halen en Priamos te roepen, maar de heerser Agamemnon stuurde Talthubios vooruit om naar de holle schepen te gaan en te bevelen twee schapen te brengen. 120 Hij was niet ongehoorzaam aan de stralende Agamemnon.

Helena gaat naar de muur.

Ἴρις δ' αὖθ' Ἑλένη λευκωλένω ἄγγελος ἦλθεν εἰδομένη ¹ γαλόω ² Ἀντηνορίδαο δάμαρτι ³ , τὴν Ἀντηνορίδης εἶχε κρείων Ἑλικάων ⁴ Λαοδίκην Πριάμοιο θυγατρῶν εἶδος ἀρίστην.	125
τὴν δ' εὖρ' ἐν μεγάρω ⁵ : ἧ δὲ μέγαν ἰστὸν ὕφαινε ⁶ δίπλακα ⁷ πορφυρέην, πολέας δ' ἐνέπασσεν ⁸ ἀέθλους Τρώων θ' ἵπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων, οὓς ἔθεν ⁹ εἶνεκ' ἔπασχον ὑπ' Ἄρηος παλαμάων ¹⁰ : ἀγχοῦ δ' ἵσταμένη προσέφη πόδας ὠκέα Ἴρις:	130
ἄδεῦρ' ἴθι, νύμφα φίλη, ἵνα θέσκελα ¹¹ ἔργα ἴδῃαι Τρώων θ' ἵπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων, οἳ πρὶν ἐπ' ἀλλήλοισι φέρον πολύδακρυν Ἄρηα ἐν πεδίῳ ὀλοοῖο ¹² λιλαίομενοι ¹³ πολέμοιο: οἳ δὴ νῦν ἔαται ¹⁴ σιγῇ, πόλεμος δὲ πέπαυται,	135
ἀσπίσι κεκλιμένοι ¹⁵ , παρὰ δ' ἔγχεα μακρὰ πέπηγεν ¹⁶ . αὐτὰρ Ἀλέξανδρος καὶ ἀρηϊφίλος Μενέλαος μακρῆς ἐγγείησι μαχήσονται περὶ σεῖο: τῷ δὲ κε νικήσαντι φίλη κεκλήσῃ ἄκοιτις. ὥς εἰποῦσα θεὰ γλυκὺν ἴμερον ¹⁷ ἔμβαλε θυμῷ	140

---

¹ εἰδομένος + <i>dat.</i>	lijkend op
² γαλόως	schoonzuster
³ δάμαρ	echtgenote
⁴ Ἑλικάων	Helikaoon
⁵ μέγαρον	vrouwenvertrek
⁶ ὕφαινω	weven
⁷ δίπλαξ	dubbele mantel
⁸ ἐμπάσσω	inweven
⁹ = οὔ	
¹⁰ παλάμη	handpalm
¹¹ θέσκελος	wonderbaarlijk
¹² ὀλόος	verderfelijk
¹³ λιλαίομαι + <i>gen.</i>	verlangen naar
¹⁴ ἦμαι	zitten
¹⁵ κλίνομαι + <i>dat.</i>	leunen op
¹⁶ πήγνυμι	vaststeken
¹⁷ ἴμερος	verlangen

Iris daarentegen ging als bode naar de blankarmige Helena in de gedaante van een schoonzuster, de echtgenote van Antenors zoon, Laodike met wie de heerser Helikoon, Antenors zoon, getrouwd was; zij was uiterlijk de mooiste dochter van Priamos. **125** Haar vond zij in het vrouwenvertrek. Zij was een groot weefsel aan het weven, een purperen dubbele mantel en ze had er vele gevechten in geweven van de paardenbedwingende Trojanen en de Achaiers met bronzen harnas, gevechten die zij om haar ondergingen onder de handen van Ares. De snelvoetige Iris ging dichtbij haar staan en sprak tot haar: **130** "Kom, lieve vrouw, hierheen met me mee, opdat je wonderbaarlijke werken ziet van paardenbedwingende Trojanen en Achaiers met bronzen harnas, die voorheen naar elkaar de tranenopwekkende Ares brachten in de vlakte uit verlangen naar de verderfelijke oorlog. Zij zitten dan nu in stilte, want de oorlog is gestaakt **135**, geleund tegen hun schilden en daarnaast staan hun grote speren in de grond. Maar Alexander en de door Ares beminde Menelaos zullen met hun lange lansen om u strijden. Jij zult de dierbare echtgenote heten, van hem die gewonnen heeft." Zo sprak de godin en zij veroorzaakte in Helena's hart een

ἄνδρός τε προτέρου καὶ ἄστεος ἠδὲ τοκῆων¹:
 αὐτίκα δ' ἄργεννησι² καλυψαμένη ὀθόνησιν³
 ὀρμαῖτ' ἐκ θαλάμοιο τέρεν⁴ κατὰ δάκρυ χέουσα
 οὐκ οἶη, ἅμα τῆ γε καὶ ἀμφίπολοι δὺ' ἔποντο,
 Αἴθρη Πιθῆος θυγάτηρ, Κλυμένη τε βοῶπις: 145
 αἶψα⁵ δ' ἔπειθ' ἵκανον ὄθι⁶ Σκαιαὶ πύλαι ἦσαν.
 οἱ δ' ἀμφὶ Πρίαμον καὶ Πάνθοον ἠδὲ Θυμοίτην
 Λάμπόν τε Κλυτίον θ' ἱκετάονά τ' ὄζον⁷ Ἄρηος
 Οὐκαλέγων τε καὶ Ἀντήνωρ πεπνυμένω⁸ ἀμφω
 ἦατο δημογέροντες⁹ ἐπὶ Σκαιῆσι πύλῃσι,
 γῆραι¹⁰ δὴ πολέμοιο πεπαυμένοι, ἀλλ' ἀγορηταὶ
 ἐσθλοί, τεττίγεσσι¹¹ ἐοικότες οἷ τε καθ' ὕλην¹²
 δενδρέω ἐφέζόμενοι¹³ ὄπα¹⁴ λειριόεσσαν¹⁵ ἰεῖσι:
 τοῖσι ἄρα Τρώων ἠγήτορες ἦντ' ἐπὶ πύργῳ.
 οἱ δ' ὡς οὔν εἶδονθ' Ἑλένην ἐπὶ πύργον ἰοῦσαν,
 ἦκα¹⁶ πρὸς ἀλλήλους ἔπεα πτερόεντ' ἀγόρευον:
 'οὐ νέμεσις¹⁷ Τρῶας καὶ ἐϋκνήμιδας Ἀχαιοὺς
 τοιῆδ' ἀμφὶ γυναικὶ πολὺν χρόνον ἄλγεα πάσχειν:
 αἰνῶς ἀθανάτησι θεῆς εἰς ὤψα¹⁸ ἕοικεν:
 ἀλλὰ καὶ ὣς τοίη περ εὐοῦσ' ἐν νηυσὶ νεέσθω,
 μηδ' ἡμῖν τεκέεσσι τ' ὀπίσσω πῆμα λίποιτο. 160

---

¹ τοκεύς	ouder
² ἄργεννός	schitterend wit
³ ὀθόνη	hoofddoek
⁴ τέρεν	teer, parelend
⁵ αἶψα	spoedig
⁶ ὄθι	waar
⁷ ὄζος	telg
⁸ πεπνυμένος	verstandig
⁹ δημογέρων	raadsman
¹⁰ γῆρας τό	ouderdom
¹¹ τέττιξ	krekel
¹² ὕλη	bos
¹³ ἐφέζομαι	gaan zitten op
¹⁴ ὄψ	stem
¹⁵ λειριόεις	teer
¹⁶ ἦκα	zacht
¹⁷ οὐ νέμεσις	het is niet kwalijk te nemen
¹⁸ ὤψ	gezicht

zoet verlangen **140** naar haar vroegere man en stad en naar haar ouders. Onmiddellijk bedekte zij zich met een schitterend witte hoofddoek en begaf zij zich uit het vertrek, terwijl zij parelende tranen vergoot, niet alleen, maar met haar gingen ook twee dienaressen mee, Aithrè de dochter van Pitheus en de koe-ogige Klumenè. **145** Snel bereikten ze vervolgens de plek waar de Skaïische poort was. Zij, Oukalegoon en Antenoer, beide verstandig, zaten als raadsliden aan weerszijden van Priamos en Panthoos en Thumoitès en Lampos en Klutios en Hiketaoon, telg van Ares, op de Skaïische poort **150**, door hun ouderdom dan gestopt met de oorlog, maar voortreffelijke sprekers, lijkend op krekels die in het bos op een boom zich neerlatend een teer geluid laten horen. Temidden van hen zaten de leiders der Trojanen op de toren. Toen zij dan Helena naar de toren hadden zien komen **155**, spraken ze snel tot elkaar gevleugelde woorden: “Het is niet kwalijk te nemen dat de Trojanen en de goedgescheenbeende Achaiers om zo’n vrouw lange tijd smarten ondergaan: zij lijkt in gelaat enorm op de onsterfelijke godinnen. Maar desondanks, ookal is ze zo, moet ze toch in de schepen naar huis terugkeren, **160** en moge ze niet voor ons en onze kinderen als bron van leed achterblijven.”

Beschrijving van de Griekse helden

ὡς ἄρ' ἔφαν, Πρίαμος δ' Ἑλένην ἐκαλέσσατο φωνῆ:
δεῦρο πάροιθ'¹ ἔλθοῦσα, φίλον τέκος, ἴζευ ἐμεῖο,
ὄφρα ἴδῃ πρότερόν τε πόσιν πηούσ'² τε φίλους τε:
οὐ τί μοι αἰτίη³ ἔσσι, θεοί νύ μοι αἴτιοί εἰσιν
οἳ μοι ἐφώρμησαν⁴ πόλεμον πολύδακρυν Ἀχαιῶν.
ὡς μοι καὶ τόνδ' ἄνδρα πελώριον⁵ ἐξονομήνης⁶

165

---

¹ πάροιθε + <i>gen.</i>	voor, tegenover
² πηός	verwant
³ αἰτιός	schuldig
⁴ ἐφορμάω	opwekken
⁵ πελώριος	reusachtig
⁶ ἐξονομαίνω	bij naam noemen

Zo spraken ze dan en Priamos riep Helena met zijn stem bij zich:

“Lief kind, kom hier en ga voor mij zitten opdat jij je vroegere man en je dierbare verwanten ziet. Jij bent in mijn ogen in niets schuldig, maar de goden nu wel **165**, die tegen mij de vele tranenrijke oorlog met de Achaiërs hebben opgewekt. Zo moet je mij ook die reusachtige

ὅς τις ὄδ' ἐστὶν Ἀχαιοὺς ἀνήρ ἠϋς τε μέγας τε. ἦτοι μὲν κεφαλῇ καὶ μείζονες ἄλλοι ἕασι, καλὸν δ' οὕτω ἐγὼν οὐ πω ἴδον ὀφθαλμοῖσιν,	170
οὐδ' οὕτω γεραρόν ¹ : βασιλῆϊ γὰρ ἀνδρὶ ἕοικε. τὸν δ' Ἐλένη μύθοισιν ἀμείβετο δῖα γυναικῶν: 'αἰδοῖός ² τέ μοι ἐσσι, φίλε ἐκυρὲς ³ , δεινός τε: ὡς ὄφελεν θάνατός μοι ἀδεῖν ⁴ κακὸς ὀππότε δεῦρο υἱεῖ σῶ ἐπόμην θάλαμον γνωτούς ⁵ τε λιποῦσα	175
παῖδά τε τηλυγέτην ⁶ καὶ ὀμηλικίην ⁷ ἐρατεινήν. ἀλλὰ τά γ' οὐκ ἐγένοντο: τὸ καὶ κλαίουσα τέτηκα ⁸ . τοῦτο δέ τοι ἐρέω ὃ μ' ἀνείρειαι ⁹ ἠδὲ μεταλλάξ ¹⁰ : οὗτός γ' Ἀτρεΐδης εὐρὺ κρείων Ἀγαμέμνων, ἀμφότερον ¹¹ βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής:	180
δαῆρ ¹² αὖτ' ¹³ ἐμὸς ἔσκε κυνώπιδος ¹⁴ , εἴ ποτ' ἔην γε. 'ὡς φάτο, τὸν δ' ὁ γέρων ἠγάσσατο ¹⁵ φώνησέν τε: ὦ μάκαρ Ἀτρεΐδη, μοιρηγενὲς ¹⁶ ὀλβιοδαίμων ¹⁷ , ἦ ῥά νύ τοι πολλοὶ δεδμηάτο ¹⁸ κοῦροι Ἀχαιῶν. ἦδη καὶ Φρυγίην εἰσήλυθον ἀμπελόεσσαν ¹⁹ ,	185
ἔνθα ἴδον πλείστους Φρύγας ἀνέρας αἰολοπώλους ²⁰ , λαοὺς Ὀτρῆος καὶ Μυγδόνοιο ἀντιθέοιο, οἳ ῥά τότε ἔστρατόωντο παρ' ὄχθας ²¹ Σαγγαρίοιο ²² : καὶ γὰρ ἐγὼν ἐπίκουρος ἔων μετὰ τοῖσιν ἐλέχθην ἦματι τῷ ὅτε τ' ἦλθον Ἀμαζόνες ἀντιάνειραι ²³ :	190
ἀλλ' οὐδ' οἳ τόσοι ἦσαν ὅσοι ἐλίκωπες ²⁴ Ἀχαιοί.	

---

¹ γεραρός	statig
² αἰδοῖός	eerbiedwaardig
³ ἐκυρός	schoonvader
⁴ ἀνδάνω	bevallen
⁵ γνωτός	verwant
⁶ τηλύγετος	pas volwassen
⁷ ὀμηλικίη	kameraden, vriendinnen
⁸ τήκομαι	wegkwijnen
⁹ ἀνείρομαι	vragen
¹⁰ μεταλλάω	uitvorsen
¹¹ ἀμφότερον <i>adv.</i>	beide
¹² δαῆρ	zwager
¹³ αὖτε	weer (bij opsommingen)
¹⁴ κυνώπις	hondsogig
¹⁵ ἀγάμαι	bewonderen
¹⁶ μοιρηγενής	gelukskind
¹⁷ ὀλβιοδαίμων	door een god gezegend
¹⁸ δάμνημι	bedwingen, <i>med.</i> onderworpen worden, <i>pf.</i> onderdanen zijn
¹⁹ ἀμπελόεις	rijk aan wijngaarden
²⁰ αἰολοπώλος	met snelle paarden
²¹ ὄχθη	oever
²² Σαγγάριος	de Sangarios, <i>rivier in Frygië</i>
²³ ἀντιάνειρα	tegen een man opwegend
²⁴ ἐλίκωψ	met bewegelijke ogen

man bij naam noemen, welke voortreffelijke en grote Griek hij is. Waarlijk anderen zijn dan wel nog een hoofd groter, maar zo een mooie man heb ik nog niet met mijn ogen gezien, **170** ook niet zo statig. Hij lijkt namelijk een koning.”

Hem antwoordde Helena, stralende onder de vrouwen, met de woorden:

“Lieve schoonvader, u bent in mijn ogen eerbiedwaardig en ontzagwekkend. Ach, was mij maar de verderfelijke dood bevallen, toen ik hierheen met uw zoon kwam en **175** ik mijn vertrek en verwanten en laatgeboren dochter en lieflijke vriendinnen had verlaten. Maar dát is niet gebeurd en daarom ook kwijn ik in tranen weg. Maar ik zal u dat vertellen wat u mu vraagt en wat u uitvorst: dat daar is Atreus’ zoon, de wijd en zijd heersende Agamemnon, zowel een voortreffelijke koning als ook krachtige lansstrijder; **180** verder was hij mijn zwager, van mij, hondsogige, als hij dat ooit was toch.”

Zo sprak zij en de oude man bewonderde hem en sprak:

“O gelukzalige Atreus’zoon, jij gelukskind, door een god gezegende, waarlijk vele Achaiers nu zijn uw onderdanen. Ik heb ook al Phrugia bezocht dat rijk is aan wijnranken waar ik zeer veel Phrugiërs met snelle paarden zag, krijgsvolk van Otreus en de tegen een god opwegende Mugdoon die dan toen te velde trokken naar de oevers van de Sangarios. Want als bondgenoot was ik onder hen gekozen op die dag waarop de tegen een man opwegende Amazonen waren gekomen **190**, maar zelfs zij waren niet met zovelen als de Achaiers met beweeglijke ogen.”

δεύτερον αὐτ' Ὀδυσῆα ἰδὼν ἐρέειν ¹ ὁ γεραιός: 'εἶπ' ἄγε μοι καὶ τόνδε, φίλον τέκος, ὅς τις ὄδ' ἐστί: μείων ² μὲν κεφαλῇ Ἀγαμέμνωνος Ἀτρεΐδαο, εὐρύτερος δ' ὤμοισιν ἰδέ ³ στέρνοισιν ⁴ ἰδέσθαι ⁵ .	195
τεύχεα μὲν οἱ κεῖται ⁶ ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ, αὐτὸς δὲ κτίλος ⁷ ὡς ἐπιπλεῖται ⁸ στίχας ἀνδρῶν: ἀρνεῖω ⁹ μιν ἔγωγε εἴσκω ¹⁰ πηγεσιμάλλω ¹¹ , ὅς τ' οἴων μέγα πῶυ ¹² διέρχεται ἀργεννάων.'	200
τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειθ' Ἑλένη Διὸς ἐκγεγαυῖα ¹³ : 'οὔτος δ' αὖ Λαερτιάδης πολύμητις Ὀδυσσεύς, ὅς τράφη ἐν δήμῳ Ἰθάκης κραναῆς ¹⁴ περ ἐούσης εἰδὼς παντοίους τε δόλους καὶ μήδεα πυκνά ¹⁵ .'	205
τὴν δ' αὐτ' Ἀντήνωρ πεπνυμένος ἀντίον ἠΐδα: ὦ γύναι, ἦ μάλα τοῦτο ἔπος νημερτὲς ¹⁶ ἔειπες: ἦδη γὰρ καὶ δεῦρό ποτ' ἦλυθε ¹⁷ δῖος Ὀδυσσεύς σεῦ ἕνεκ' ἀγγελίης σὺν ἀρηϊφίλῳ Μενελάῳ: τούς δ' ἐγὼ ἐξείνισσα ¹⁸ καὶ ἐν μεγάροισι φίλησα ¹⁹ , ἀμφοτέρων δὲ φυὴν ²⁰ ἐδάην ²¹ καὶ μήδεα ²² πυκνά.	210
ἀλλ' ὅτε δὴ Τρώεσσιν ἐν ἀγρομένοισιν ²³ ἔμιχθεν ²⁴ στάντων μὲν Μενέλαος ὑπείρεχεν ²⁵ εὐρέας ὤμους, ἄμφω δ' ἐζομένω γεραρῶτερος ἦεν Ὀδυσσεύς: ἀλλ' ὅτε δὴ μύθους καὶ μήδεα πᾶσιν ὕφαινον ²⁶	

---

¹ ἐρεείνω	vragen
² μείων	kleiner
³ ἰδέ	en
⁴ στέρνων	borst
⁵ <i>epexegetische inf.</i>	
⁶ κεῖμαι	liggen
⁷ κτίλος	ram
⁸ ἐπιπλεόμαι	gaan naar, monsteren
⁹ ἀρνεῖος	ram
¹⁰ εἴσκω	vergelijken met
¹¹ πηγεσίμαλλος	met dikke vacht
¹² πῶυ	kudde
¹³ ἐκγίγνομαι + <i>gen.</i>	geboren worden uit
¹⁴ κραναός	rotsachtig
¹⁵ πυκνός	schrander
¹⁶ νημερτής	waarachtig
¹⁷ = ἦλθον	
¹⁸ ξεινίζω	gastvrij onthalen
¹⁹ φιλέω	vriendelijk onthalen
²⁰ φυή	gestalte, aard
²¹ ἐδάην	ik leerde kennen (<i>aor. pass.</i>)
²² μῆδος τό	plan, gedachte
²³ ἀγείρω	verzamelen
²⁴ μίσγομαι ἐν + <i>dat.</i>	in contact komen met
²⁵ ὑπερέχω + <i>gen.</i>	uitsteken boven
²⁶ ὕφαινω	weven, verzinnen

Als tweede weer vroeg de grijsaard naar Odusseus, toen hij hem gezien had:

“Kom, lief kind, vertel mij ook van hem, wie hij is. Hij is wel een hoofd kleiner dan Agamemnon, Atreus’ zoon, maar wel breder in de schouders en van borst om te zien. **195** Zijn wapenrusting ligt op de velen voedende grond en zelf gaat hij als een ram door de gelederen der mannen; hij doet me denken aan een ram met dikke vacht die door een grote kudde witte schapen gaat.”

Hem antwoordde daarna Helena, telg van Zeus: **200**

“Dat is weer Laertes’ zoon, de schrandere Odusseus die opgegroeid is in het land Ithaka, ookal is dat rotsachtig, een man met allerlei listen en schrandere gedachten.”

Tot haar weer sprak Antenor verstandig ten antwoord:

Vrouw, zeer zeker heb je daar een waarachtig woord gesproken **205**, want de stralende Odusseus is ook al eens hier gekomen wegens een boodschap aan u samen met de door Ares beminde Menelaos. Ik heb hen gastvrij ontvangen en vriendelijk in mijn huis opgenomen en van beiden heb ik hun aard en schrandere gedachten leren kennen. Maar toen zij zich dan onder de verzamelde Trojanen begeven hadden **210**, stak Menelaos met zijn brede schouders boven hen uit, toen ze waren gaan staan. Toen ze beide zaten, was Odusseus statiger, maar wanneer ze dan verhalen en plannen verzonnen temidden van allen

toen sprak Menelaos werkelijk wel met rappe tong, weinig maar toch zeer helder, omdat hij niet woordenrijk was **215**, maar wel doel trof met zijn woorden; voorwaar, ook was hij jonger. Maar wanneer dan de schrandere Odusseus opgesprongen was, dan stond hij daar en met zijn ogen naar beneden op de grond gericht sprak hij en noch naar achteren noch naar voren bewoog hij de scepter, maar hij hield hem onwrikbaar waarbij hij op een onnozel man leek. **220** Je had kunnen zeggen dat het een man met grote wrok was of gewoonweg een man zonder verstand, maar wanneer hij dan zijn stem luid uit zijn borst liet klinken en woorden lijkend op sneeuwvlokken in de winter, dan zou wel geen sterveling nog met Odusseus kunnen twisten. Wij keken toen niet meer zo verbaasd naar Odusseus' uiterlijk."

225

Als derde vroeg de oude man weer naar Aias, toen hij hem gezien had:

"Wie dan is die andere Achaier, die voortreffelijke en grote man, die met kop en brede schouders uitsteekt boven de Argivers?"

Hem antwoordde Helena met lange peplos, de stralende onder de vrouwen:

"Die reus is Aias, wal der Grieken.**230** Aan de andere kant staat Idomeneus in het midden van de Kretenzers, als een god en om hem heen verzamelen zich de leiders der Kretenzers. Vaak heeft hem de door Ares beminde Menelaos gastvrij ontvangen in ons huis, wanneer hij van Kreta kwam. Maar nu zie ik alle andere Achaiers **235** met bewegelijke ogen, die ik goed kan herkennen en wier naam ik kan noemen.

Maar ik kan twee leiders van het krijgsvolk niet zien, de paardenbedwingende Kastoer en Poludeukes, die zeer goed in het vuistgevecht is, mijn twee volle broers die aan mij één moeder heeft gebaar. Of zijn ze niet meegekomen uit het lieflijke Lakedaimon **240**, of kwamen ze wel mee hierheen in de zee doorklievende schepen, maar willen ze nu niet de strijd aanbinden met mannen uit angst voor de vele verwijten en scheldwoorden die mij treffen.”

Zo sprak zij, maar zij waren in de greep van de levenverwekkende aarde in Lakedaimon ter plekke in hun geliefde vaderland.

Voorbereidingen voor het tweegevecht

κήρυκες δ' ἀνὰ ἄστῳ θεῶν φέρον ὄρκια πιστὰ¹
ἄρνε δῶν καὶ οἶνον εὐφρονα² καρπὸν³ ἀρούρης
ἀσκῶ⁴ ἐν αἰγείῳ⁵: φέρε δὲ κρητῆρα φαεινὸν
κῆρυξ Ἰδαῖος ἠδὲ χρύσεια κύπελλα⁶:
ὄτρυνεν⁷ δὲ γέροντα παριστάμενος ἐπέεσσιν: 250
ὄρσοε⁸ Λαομεδοντιάδη, καλέουσιν ἄριστοι
Τρώων θ' ἵπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων
ἐς πεδίον καταβῆναι ἴν' ὄρκια πιστὰ τάμητε:
αὐτὰρ Ἀλέξανδρος καὶ ἀρηϊφίλος Μενέλαος
μακρῆς ἐγγείησι μαχήσοντ' ἀμφὶ γυναικί: 255
τῷ δέ κε νικήσαντι γυνὴ καὶ κτήμαθ' ἔποιτο:
οἱ δ' ἄλλοι φιλότητα καὶ ὄρκια πιστὰ ταμόντες
ναίομεν⁹ Τροίην ἐριβώλακα, τοὶ δὲ νέονται¹⁰
'Ἄργος ἐς ἵππόβοτον¹¹ καὶ Ἀχαιΐδα καλλιγύναικα.'
ὥς φάτο ῥίγησεν¹² δ' ὁ γέρων, ἐκέλευσε δ' ἑταίρους 260
ἵππους ζευγνύμεναι¹³: τοὶ δ' ὄτραλέως¹⁴ ἐπίθοντο.
ἂν δ' ἄρ' ἔβη Πρίαμος, κατὰ¹⁵ δ' ἠνία¹⁶ τεῖνεν ὀπίσσω:

---

¹ πιστός	betrouwbaar (<i>als onderpand</i>)
² εὐφρων	vrolijk stemmend
³ καρπός	vrucht
⁴ ἀσκός	zak
⁵ αἰγείος	geitenleren
⁶ κύπελλον	bokaal
⁷ ὄτρύνω	aansporen
⁸ ὄρνομαι	zich reppen
⁹ ναίω	wonen
¹⁰ νέομαι	terugkeren
¹¹ ἵππόβοτον	paarden voedend
¹² ῥίγω	huiveren
¹³ ζεύγνυμι	onder het juk brengen
¹⁴ ὄτραλέως	vlug
¹⁵ κατατείνω	aanhalen
¹⁶ ἠνία τά	teugels

245 De herauten brachten door de stad onderpanden die trouw moesten verzekeren, twee schapen en wijn, de vrolijk stemmende vrucht van het land in een geitenleren zak. Een schitterende krater en gouden bokalen werden gebracht door de dienaar Idaios. Hij ging bij de grijsaard staan en spoorde hem aan met de woorden **250**:

“Rep u, zoon van Laomedoon; de voortreffelijksten van de paardenbedwingende Trojanen en Achaiers met bronzen harnas doen een oproep om af te dalen naar de vlakte om een betrouwbaar verdrag te sluiten en dan zullen Alexander en de door Ares beminde Menelaos met lange lansen strijden om een vrouw. **255** Met hem nu die zal winnen, zullen de vrouw en haar bezittinen wel meegaan, maar mogen wij van de rest na het sluiten van vriendschap en een betrouwbaar verdrag het grofkluitige Troje bewonen en laten zij terugkeren naar het paardenvoedende Argos en het Achaiïsche land met mooie vrouwen.”

Zo sprak hij en de oude man kreeg een rilling en hij beval zijn metgezellen **260** de paarden in te spannen en zij luisterden snel. Priamos dan beklom de wagen en trok de teugels aan

Als Priamos en zijn zonen niet aan mij de genoegdoening willen geven, wanneer Alexander gestorven is, **290** dan zal ik echter ook daarna strijden om de boete, ter plekke blijvend, totdat ik het einde van de oorlog heb bereikt.”

Zo sprak hij en hij sneed de kelen door van de schapen met het meedogenloze brons. En hij legde hen op de grond, terwijl ze gespeend van leven stuiptrekten, want het brons had hun kracht weggenomen. **295** Zij schepten wijn uit het mengvat en goten die in bekers uit en zij baden tot de eeuwige goden. Als volgt sprak menigeen van de Achaiers en de Trojanen:

“Roemrijkste, grootste Zeus en andere onsterfelijke goden, mogen de hersenen van hen die van beiden als eerste in strijd met het verdrag schade berokkenen **300**, op de grond stromen zoals deze wijn, van henzelf en hun kinderen en mogen hun echtgenoten onderdanig gemaakt worden aan anderen.”

Zo spraken ze, maar nog niet vervulde Kronos’ zoon dat voor hen. Te midden van hen sprak de Dardanide Priamos daarna het woord:

“Luistert naar mij, Trojanen en goedgescheenbeende Achaiers. **305** Voorwaar, ik zal naar het winderige Ilion teruggaan, omdat ik het volstrekt niet zal verdragen met mijn ogen te aanschouwen hoe mijn dierbare zoon strijdt met de door Ares beminde Menelaos. Zeus, heus, weet dit en de andere onsterfelijke goden, namelijk voor wie van beide de voleinding, de dood, beschoren is. **310**”

Zo sprak hij dan en de aan een god gelijke man legde de schapen in de wagen en beklom die zelf en haalde de teugels aan. Naast hem beklom Antenor de zeer mooie wagen. Zij beiden dan keerden terug naar Ilion. Hektor, Priamos’ zoon en de stralende Odusseus **315** maten eerst een plek af en daarna

---

¹ διαμετρέω

afmeten

κλήρους¹ ἐν κυνέη² χαλκήρεϊ πάλλον³ ἐλόντες,
 ὀππότερος δὴ πρόσθεν ἀφείη χάλκεον ἔγχος.
 λαοὶ δ' ἠρήσαντο⁴, θεοῖσι δὲ χεῖρας ἀνέσχον,
 ὧδε δέ τις εἶπεσκεν Ἀχαιῶν τε Τρώων τε: 320
 'Ζεῦ πάτερ ἴδηθεν μεδέων κύδιστε μέγιστε
 ὀππότερος τάδε ἔργα μετ' ἀμφοτέροισιν ἔθηκε,
 τὸν δὸς ἀποφθίμενον⁵ δῦναι δόμον Ἄϊδος εἴσω,
 ἡμῖν δ' αὖ φιλότητα καὶ ὄρκια πιστὰ γενέσθαι.'
 ὡς ἄρ' ἔφαν, πάλλεν δὲ μέγας κορυθαίολος Ἔκτωρ 325
 ἄψ ὀρόων: Πάριος δὲ θεῶς⁶ ἐκ κλῆρος ὄρουσεν⁷.
 οἱ μὲν ἔπειθ' ἴζοντο κατὰ στίχας, ἦχι⁸ ἐκάστω
 ἵπποι ἀερσίποδες⁹ καὶ ποικίλα τεύχε' ἔκειτο:
 αὐτὰρ ὃ γ' ἀμφ' ὦμοισιν ἐδύσετο τεύχεα καλὰ
 δῖος Ἀλέξανδρος Ἑλένης πόσις ἠὲ κόμοιο. 330
 κνημῖδας μὲν πρῶτα περὶ κνήμησιν¹⁰ ἔθηκε
 καλὰς, ἀργυρέοισιν ἐπισφυρίοις¹¹ ἀραρυίας¹²:
 δευτέρον αὖ θώρηκα περὶ στήθεσσι ἐδυνεν
 οἷο κασιγνήτοιο¹³ Λυκάονος: ἤρμοσε¹⁴ δ' αὐτῷ.
 ἀμφὶ δ' ἄρ' ὦμοισιν βάλετο ξίφος ἀργυρόηλον¹⁵ 335
 χάλκεον, αὐτὰρ ἔπειτα σάκος μέγα τε στιβαρόν¹⁶ τε:
 κρατὶ¹⁷ δ' ἐπ' ἰφθίμῳ¹⁸ κυνέην εὐτυκτον¹⁹ ἔθηκεν
 ἵππουρις²⁰: δεινὸν δὲ λόφος²¹ καθύπερθεν²² ἔνευεν²³:
 εἶλετο δ' ἄλκιμον²⁴ ἔγχος, ὃ οἱ παλάμηφιν ἀρήρει²⁵.
 ὡς δ' αὐτως Μενέλαος ἀρήϊος ἔντε' ἔδυνεν.

¹ κλῆρος	scherf, lot
² κυνέη	helm
³ πάλλω	schudden
⁴ ἀράομαι	bidden
⁵ ἀποφθίνομαι	sterven
⁶ θεός	snel
⁷ ὀρούω	springen
⁸ ἦχι	waar
⁹ ἀερσίπος	dravend
¹⁰ κνήμη	scheenbeen
¹¹ ἐπισφύριον	gesp
¹² ἀραρίσκω	samenvoegen
¹³ κασιγνήτος	broer
¹⁴ ἀρμόζω	passend maken
¹⁵ ἀργυρόηλος	met zilveren knoppen voorzien
¹⁶ στιβαρός	stevig
¹⁷ κάρη τό	hoofd
¹⁸ ἰφθίμος	krachtig
¹⁹ εὐτυκτος	goed gemaakt
²⁰ ἵππουρις	met paardestaart
²¹ λόφος	helmbos
²² καθύπερθεν	van boven
²³ νεύω	schudden
²⁴ ἄλκιμος	weerbaar, krachtig
²⁵ ἀραρίσκω	samenvoegen; <i>pl.perf. act. intr.</i> ἀρήρει - paste

schudden zij loten in een bronzen helm na die genomen te hebben, wie namelijk van beiden eerder zijn bronzen lans zou gooien. Het krijgsvolk bad en hief de handen op tot de goden. Zo sprak menigeen van de Achaiers en de Trojanen: **320**

“Vader Zeus, heerser vanaf de Ida, u roemrijkste, grootste, geef het dat wie van beiden deze werken tussen beide partijen heeft veroorzaakt, te gronde gaat en het huis van Hades binnengaat, maar dat wij daarentegen vriendschap en een betrouwbaar verdrag krijgen.”

Zo spraken zij en Hektor met flikkerende helm schudde **325**, terwijl hij wegkeek. Snel sprong het lot van Paris eruit. Zij gingen daarna in gelederen zitten, waar van een ieder de dravende paarden en kunstig gemaakte wapenrusting was, maar hij deed de mooie rusting om zijn schouders, de stralende Alexander, de echtgenoot van Helena met de mooie lokken. **330** Eerst plaatste hij mooie scheenplaten om de schenen, samengevoegd met zilveren gespen. Daarna weer deed hij het harnas van zijn broer Lukaoon om zijn borst. Hij had het hem passend gemaakt en om zijn schouders wierp hij een bronzen zwaard met zilveren knoppen **335** en daarna een groot en stevig schild. Op zijn krachtige hoofd zette hij een goed gemaakte helm met paardestaart. Bovenop wuifde verschrikkelijk een helmbos. Hij greep een krachtige speer, die hem in de hand paste. Evenzo trok de dappere Menelaos zijn wapens aan.

De strijd

οἱ δ' ἐπεὶ οὖν ἑκάτερθεν¹ ὀμίλου² θωρήχθησαν,
ἔς μέσσον Τρώων καὶ Ἀχαιῶν ἐστιχόντων³
δεινὸν δερκόμενοι: θάμβος⁴ δ' ἔχεν εἰσορόωντας
Τρώας θ' ἵπποδάμους καὶ εὐκνήμιδας Ἀχαιοὺς.
καὶ ῥ' ἐγγὺς στήτην διαμετρητῶ ἐνὶ χώρῳ
σειόντ' ἐγχείας ἀλλήλοισιν κοτέοντε⁵.
πρόσθε⁶ δ' Ἀλέξανδρος προΐει δολιχόσκιον⁷ ἔγχος,
καὶ βάλεν Ἀτρεΐδαο κατ' ἀσπίδα πάντοσε ἴσην⁸,
οὐδ' ἔρρηξεν χαλκός, ἀνεγνάμφθη⁹ δέ οἱ αἰχμῆ¹⁰
ἀσπίδ' ἐνὶ κρατερῇ: ὃ δὲ δευτέρον ὄρνυτο¹¹ χαλκῶ
Ἀτρεΐδης Μενέλαος ἐπευξάμενος Διὶ πατρί:
Ζεῦ ἄνα, δὸς τίσασθαι ὃ με πρότερος κάκ' ἔοργε¹²
δῖον Ἀλέξανδρον, καὶ ἐμῆς ὑπὸ χερσὶ δάμασσον¹³,
ὄφρα τις ἐρρίγησι¹⁴ καὶ ὀψιγόνων¹⁵ ἀνθρώπων
ξεινοδόκον¹⁶ κακὰ ῥέξαι, ὃ κεν φιλότητα παράσχη.
ἧ ῥα καὶ ἀμπεπαλῶν¹⁷ προΐει δολιχόσκιον ἔγχος,
καὶ βάλε Πριαμίδαο κατ' ἀσπίδα πάντοσε ἴσην:
διὰ μὲν ἀσπίδος ἦλθε φαεινῆς ὄβριμον ἔγχος,
καὶ διὰ θώρηκος πολυδαίδαλου¹⁸ ἠρήρειστο¹⁹:
ἀντικρὺ²⁰ δὲ παραὶ λαπάρην²¹ διάμησε²² χιτῶνα
ἔγχος: ὃ δ' ἐκλίνθη καὶ ἀλεύατο²³ κῆρα μέλαιναν.
Ἀτρεΐδης δὲ ἐρυσσάμενος ξίφος ἀργυρόηλον

---

¹ ἑκάτερθεν + <i>gen.</i>	aan beide zijden van
² ὀμιλος	menigte
³ στιχάομαι	gaan
⁴ θάμβος	verbazing
⁵ κοτέω	wrokken
⁶ πρόσθε	het eerst
⁷ δολιχόσκιος	lange schaduw werpend
⁸ ἴσος	gelijk
⁹ ἀναγνάμπτω	ombuigen
¹⁰ αἰχμῆ	lanspunt
¹¹ ὄρνυμαι	zich verheffen, toesnellen
¹² ἔρδω	doen
¹³ δάμνημι	bedwingen
¹⁴ ῥιγέω	huiveren
¹⁵ ὀψίγονος	later geboren
¹⁶ ξεινοδόκος	gastvrij
¹⁷ ἀναπάλλω	omhoogzwaaien
¹⁸ πολυδαίδαλος	kunstig vervaardigd
¹⁹ ἐρείδω	stoten, drukken
²⁰ ἀντικρὺ	door en door, geheel
²¹ λαπάρη	zijde
²² διαμάω	doorsnijden
²³ ἀλέομαι	vermijden

Toen zij zich dan aan beide zijden van de menigte bewapend hadden, gingen zij naar het midden van de Trojanen en de Achaïers met een geduchte blik in de ogen. Verbazing beheerste de paardenbedwingende Trojanen en de goedgescheenbeende Achaïers, toen ze naar hen keken. Ze gingen dan dichtbij elkaar staan in het afgemeten perk, **345** terwijl beiden hun lansen zwaaiden en wrok koesterden tegen elkaar. Eerst wierp Alexander zijn lange schaduw werpende lans en hij wierp die in het naar alle kanten gelijke schild van Atreus' zoon, maar het brons doorboorde die niet, maar zijn punt boog om in het krachtige schild. Hij daarna, Atreus' zoon Menelaos, verhief zich met het brons **350** na een gebed gericht te hebben tot vader Zeus:

“Heer Zeus, geef het de stralende Alexander te straffen, die als eerste mij kwaad heeft berokkend en bedwing hem door mijn handen opdat menigeen van de later geboren mensen ervoor terugdeinst een gastvrij man die een vriendelijk onthaal verleent, kwaad te doen. **355** Zo sprak hij dan en hij zwaaide zijn lange schaduw werpende lans en wierp die vooruit en hij wierp die in het naar alle kanten gelijke schild van Priamos' zoon en dwars door het schitterende schild drong de geweldige lans en hij drukte zich dwars door het kunstig gemaakte pantser en totaal langs zijn zijde sneed de lans het onderkleed door **360**, maar Alexander boog terzijde en vermeed het zwarte doodslot. Atreus' zoon trok zijn zwaard met zilveren knoppen.

πλήξεν ἀνασχόμενος κόρυθος φάλον¹: ἀμφὶ δ' ἄρ' αὐτῷ
 τριχθά² τε καὶ τετραχθά διατρυφέν³ ἔκπεσε χειρός.
 Ἀτρείδης δ' ὤμωξεν⁴ ἰδὼν εἰς οὐρανὸν εὐρύν: 365
 'Ζεῦ πάτερ, οὐ τις σεῖο θεῶν ὀλοώτερος ἄλλος:
 ἦ τ' ἐφάμην τίσασθαι⁵ Ἀλέξανδρον κακότητος:
 νῦν δέ μοι ἐν χεῖρεσσιν ἄγη⁶ ξίφος, ἐκ δέ μοι ἔγχος
 ἠΐχθη⁷ παλάμηφιν⁸ ἐτώσιον⁹, οὐδ' ἔβαλόν μιν.'
 ἦ¹⁰ καὶ ἐπαΐξας κόρυθος λάβεν ἵπποδασειῆς¹¹, 370
 ἔλκε δ' ἐπιστρέψας μετ' ἐϋκνήμιδας Ἀχαιοῦς:
 ἄγχε¹² δέ μιν πολύκεστος¹³ ἰμάς¹⁴ ἀπαλήν¹⁵ ὑπὸ δειρήν¹⁶,
 ὅς οἱ ὑπ' ἀνθερεῶνος¹⁷ ὄχευς¹⁸ τέτατο¹⁹ τρυφαλείης²⁰.
 καὶ νῦν κεν εἴρουσέν τε καὶ ἄσπετον²¹ ἤρατο²² κῦδος,
 εἰ μὴ ἄρ' ὄξυ νόησε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη, 375
 ἦ οἱ ῥήξεν ἰμάντα βοὸς Ἴφι κταμένοιο:
 κεινὴ δὲ τρυφάλεια ἄμ' ἔσπετο χειρὶ παχείη²³.
 τὴν μὲν ἔπειθ' ἦρωσ μετ' ἐϋκνήμιδας Ἀχαιοῦς
 ῥῖψ' ἐπιδινήσας²⁴, κόμισαν δ' ἐρήρηες ἐταῖροι:
 αὐτὰρ ὁ ἄψ' ἐπόρουσε κατακτάμεναι μενεαίνων²⁵ 380
 ἔγχει χαλκείω: τὸν δ' ἐξήρπαξ' Ἀφροδίτη
 ῥεῖα μάλ' ὥς τε θεός, ἐκάλυψε δ' ἄρ' ἠέρι²⁶ πολλῆ,
 κὰδ δ' εἶσ' ἐν θαλάμῳ εὐώδει κηώνεντι²⁷.

¹ φάλος	helmkam
² τριχθά	in drieën
³ διαθρύπτομαι	breken
⁴ οἰμώζω	jammer
⁵ τίνομαι + acc. + gen.	iem. straffen om
⁶ ἄγνυμι	breken
⁷ αἴσσομαι	snellen
⁸ παλάμηφιν <i>instrumentalis hier als gen. separativus</i>	
⁹ ἐτώσιον	zonder succes
¹⁰ ἦμί	zeggen
¹¹ ἵπποδάσεια	met paardeharenhelmbos
¹² ἄγχω	wurgen
¹³ πολύκεστος	met veel figuren erin geprikt
¹⁴ ἰμάς	riem
¹⁵ ἀπαλός	zacht
¹⁶ δειρή	hals
¹⁷ ἀνθερεῶν	kin
¹⁸ ὄχευς	stormband
¹⁹ τείνω	spannen
²⁰ τρυφάλεια	helm met vier helmkammen
²¹ ἄσπετος	ontzaglijk veel/groot
²² ἄρνυμαι	verwerven
²³ παχύς	stevig
²⁴ ἐπιδινέω	slingeren
²⁵ μενεαίνω	verlangen
²⁶ ἠήρ	nevel
²⁷ κηώεις	geurig

Na het omhooggetild te hebben trof hij de helmkam en daaromheen dan viel dat zwaard in drie, ja vier stukken gebroken uit zijn hand. Atreus' zoon sloeg een jammerklacht na zijn blik naar de wijde hemel opgeheven te hebben: **365**

“Vader Zeus, geen andere god is verderflijker dan jij. Heus, ik dacht Alexander te straffen om zijn slechtheid, maar nu is mijn zwaard in mijn hand gebroken en mijn lans is zonder gevolg uit mijn hand gevlogen en niet heb ik hem getroffen.”

Zo sprak hij en na op hem af gevlogen te zijn greep hij hem bij zijn helm met paardeharenhelmbos **370** en na zich omgedraaid te hebben probeerde hij hem mee te slepen naar het midden van de goedgescheenbeende Achaiers. De helmriem waarin veel figuren geprikt zaten, knelde hem onder langs zijn zachte hals, de riem die als stormband van zijn helm met vier kammen onder zijn kin zat. Nu zou hij hem meegetrokken hebben en ontzaglijk grote roem verworven hebben, als dan niet Zeus' dochter Afrodite scherp had opgelet **375** die hem de riem, gemaakt van een geslachte koe, met geweld brak. Die helm volgde tegelijk de stevige hand. Hem gooide daarna de held met een slinger in het midden van de goedgescheenbeende Achaiers en zijn gediensstige metgezellen namen hem mee. Maar hij sprong terug uit verlangen Alexander te doden **380** met zijn bronzen lans. Afrodite echter griste Alexander als godin zeer gemakkelijk weg en bedekte hem dan met veel nevel. Ze zette hem neer in zijn welriekende, geurige slaapkamer.

Het treffen van Alexander en Helena

αὐτὴ δ' αὖ Ἑλένην καλέουσα ἴε: τὴν δὲ κίχανε πύργῳ ἐφ' ὑψηλῷ, περὶ δὲ Τρωαὶ ἄλις ¹ ἦσαν:	385
χειρὶ δὲ νεκταρέου ἔανοῦ ² ἐτίναξε ³ λαβοῦσα, γρηῖ ⁴ δὲ μιν εἵκυῖα παλαιγενεῖ ⁵ προσέειπεν εἰροκόμῳ ⁶ , ἣ οἱ Λακεδαίμονι ναιετώσῃ ⁷ ἦσκειν ⁸ εἴρια ⁹ καλά, μάλιστα δὲ μιν φιλέεσκε:	390
τῇ μιν ἐεισαμένη ¹⁰ προσεφώνεε δὴ Ἄφροδίτη: 'δεῦρ' ἴθι': Ἀλέξανδρός σε καλεῖ οἴκονδὲ νέεσθαι. κεῖνος ὃ γ' ἐν θαλάμῳ καὶ δινωτοῖσι ¹¹ λέχεσσι ¹² κάλλει τε στίλβων ¹³ καὶ εἵμασιν ¹⁴ : οὐδέ κε φαίης ἀνδρὶ μαχεσσάμενον τόν γ' ἐλθεῖν, ἀλλὰ χορόνδ' ¹⁵ ἔρχεσθ', ἣ ἐ χοροῖο νέον ¹⁶ λήγοντα ¹⁷ καθίζειν.'	395
ὡς φάτο, τῇ δ' ἄρα θυμὸν ἐνὶ στήθεσσι ὄρινε ¹⁸ : καὶ ῥ' ὡς οὖν ἐνόησε θεᾶς περικαλλέα δειρὴν στήθεά θ' ἱμερόντα καὶ ὄμματα μαρμαίροντα ¹⁹ , θάμβησέν τ' ἄρ' ἔπειτα ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε: δαιμονίη ²⁰ , τί με ταῦτα λιλαίει ²¹ ἠπεροπεύειν ²² ; ἦ πῆ με προτέρω ²³ πολίων εὔ ναιομενάων ²⁴ ἄξεις, ἣ Φρυγίης ἢ Μηονίης ἐρατεινῆς, εἴ τίς τοι καὶ κεῖθι φίλος μερόπων ²⁵ ἀνθρώπων: οὐνεκα δὴ νῦν δῖον Ἀλέξανδρον Μενέλαος νικήσας ἐθέλει συγερὴν ἐμὲ οἴκαδ' ἄγεσθαι, τοῦνεκα δὴ νῦν δεῦρο δολοφρονέουσα παρέστης;	400 405

¹ ἄλις	bij hopen, in menigte
² ἔανός	kleed
³ τινάσσω	schudden, stoten
⁴ γρηῖς	oude vrouw
⁵ παλαιγενής	oud
⁶ εἰροκόμος	wolbeterkend
⁷ ναιετάω	wonen
⁸ ἀσκέω	zorgvuldig bewerken
⁹ εἴρια τά	wol
¹⁰ ἐεισαμένος + <i>dat.</i>	lijkend op
¹¹ δινωτός	rond gedraaid (poten)
¹² λέχος τό	bed
¹³ στίλβω	glimmen
¹⁴ εἶμα	kleding
¹⁵ χορός	dans(plaats)
¹⁶ νέον	zojuist
¹⁷ λήγω + <i>gen.</i>	ophouden met
¹⁸ ὀρίνω	bewegen
¹⁹ μαρμαίρω	vonkelen
²⁰ δαιμονίος	rampzalig, verdoemd, bezeten
²¹ λιλαίωμα	verlangen
²² ἠπεροπεύω	bedriegen, bepraten
²³ προτέρω + <i>gen.loc.</i>	verder weg (van Lakedaimon) in
²⁴ εὔ ναιομένος	gerieflijk, welvarend
²⁵ μέροψ	met heldere blik

Zelf op haar beurt ging ze Helena roepen. Haar vond ze op de hoge toren en om haar heen zaten in menigte Trojaanse vrouwen. **385** Met haar hand greep zij een geurige doek en schudde die en zij sprak lijkend op een oud wolbewerkend vrouwtje, die voor haar, toen zij in Lakedaimoon woonde, wol mooi placht te bewerken en zij beminde haar het meest. Toen de stralende Afrodite haar gedaante had aangenomen, sprak zij tot haar:

“Kom hierheen, Alexander roept u naar huis te gaan. Hij, schitterend van schoonheid en kleren, is in de slaapkamer en in het bed met gedraaide poten. Je zou wel niet zeggen dat hij na gevechten te hebben tegen een man is gekomen, maar dat hij op weg is om te dansen, of dat hij net ophoudt met een dans en gaat zitten. **395.**”

Zo sprak zij en zij liet Helena's hart in haar borst niet onberoerd en toen zij dan de zeer mooie hals van de godin had waargenomen en haar bekoorlijke borst en schitterende ogen, raakte ze, zo moet je weten, verbaasd en zei ze wat er in haar omging:

“Rampzalige, waarom verlang je mij zo te misleiden? **400** Zul je mij verder weg voeren naar een welvarende stad, of in het lieflijke Phrugië of Ludia, als jij ook daar een vriend¹ hebt onder de mensen met heldere blik. Omdat Menelaos dan nu de stralende Alexander heeft overwonnen en mij, huiveringwekkende, met zich mee naar huis wil nemen **405**, ben jij dan daarom nu hier op listen zinnend bij mij gaan staan?

---

¹ zoals in *Troje Alexander*

ἦσο παρ' αὐτὸν ἰοῦσα, θεῶν δ' ἀποείκε¹ κελεύθου,
 μηδ' ἔτι σοῖσι πόδεσσιν ὑποστρέψειας² Ὀλυμπον,
 ἀλλ' αἰεὶ περὶ κεῖνον οἴζυε³ καὶ ἐφύλασσε,
 εἰς ὃ κέ σ' ἢ ἄλοχον ποιήσεται ἢ ὃ γε δούλην. 410
 κεῖσε δ' ἐγὼν οὐκ εἴμι: νεμεσσητὸν⁴ δέ κεν εἴη:
 κείνου πορσανέουσα⁵ λέχος: Τρωαὶ δέ μ' ὀπίσσω
 πᾶσαι μωμήσονται⁶: ἔχω δ' ἄχε' ἄκριτα⁷ θυμῶ.'
 τὴν δὲ χολωσαμένη προσεφώνεε δῖ' Ἀφροδίτη:
 'μή μ' ἔρεθε, σχετλίη, μὴ χωσαμένη σε μεθείω, 415
 τῶς δέ σ' ἀπεχθήρω⁸ ὡς νῦν ἔκπαγλ' ἐφίλησα⁹,
 μέσσω δ' ἀμφοτέρων μητίσομαι¹⁰ ἔχθεα¹¹ λυγρὰ
 Τρώων καὶ Δαναῶν, σὺ δέ κεν κακὸν οἴτον¹² ὄληαι.'
 ὡς ἔφατ', ἔδεισεν δ' Ἑλένη Διὸς ἐκγεγαυῖα,
 βῆ δὲ κατασχομένη¹³ ἐάνῳ ἀργῆτι¹⁴ φαεινῶ
 σιγῆ, πάσας δὲ Τρωὰς λάθην: ἦρχε δὲ δαίμων. 420
 αἶ δ' ὅτ' Ἀλεξάνδροιο δόμον περικαλλέ' ἴκοντο,
 ἀμφίπολοι μὲν ἔπειτα θεῶς ἐπὶ ἔργα τράποντο,
 ἢ δ' εἰς ὑψόροφον¹⁵ θάλαμον κίε δῖα γυναικῶν.
 τῆ δ' ἄρα δίφρον¹⁶ ἐλοῦσα φιλομειδῆς¹⁷ Ἀφροδίτη 425
 ἀντί' Ἀλεξάνδροιο θεὰ κατέθηκε φέρουσα:
 ἔνθα κάθιζ' Ἑλένη κούρη Διὸς αἰγιόχοιο
 ὅσσε πάλιν κλίνασα¹⁸, πόσιν δ' ἠνίπαπε¹⁹ μύθω:
 'ἦλυθες ἐκ πολέμου: ὡς ὠφελος αὐτόθ' ὀλέσθαι
 ἀνδρὶ δαμείς κρατερῶ, ὅς ἐμός πρότερος πόσις ἦεν. 430
 ἦ μὲν δὴ πρὶν γ' εὔχε' ἀρηϊφίλου²⁰ Μενελάου
 σῆ τε βίη καὶ χερσὶ καὶ ἔγχεϊ φέρτερος²¹ εἶναι:

¹ ἀποείκω	wijken van
² ὑποστρέφω	terugkeren
³ οἴζυω	verdriet hebben, ellende verduren
⁴ νεμεσσητός	verwijtbaar
⁵ πορσαίνω	bereiden
⁶ μωμάομαι	honen
⁷ ἄκριτος	niet beslecht, eindeloos
⁸ ἀπεχθαίρω	haten
⁹ aor. met resultatief aspect: ik heb lief (gekregen)	
¹⁰ μητίομαι	beramen
¹¹ ἔχθος τό	vijandschap
¹² οἴτος	noodlot
¹³ κατέχομαι	zich bedekken
¹⁴ ἀργής	blinkend
¹⁵ ὑψόροφος	met hoog plafond
¹⁶ δίφρος	stoel
¹⁷ φιλομειδῆς	graag lachend
¹⁸ κλίνω	doen leunen, wenden
¹⁹ ἐνίσσω	berispen
²⁰ ἀρηϊφίλος	door Ares bemind
²¹ φέρτερος	sterker, voortreffelijker

Ga bij hem zitten en wijk van de weg der goden en moge jij niet meer met je voeten terugkeren naar de Olumpos, maar verdraag altijd maar ellende om hem en bewaak hem, totdat hij jou tot hetzij echtgenote hetzij slavin gemaakt zal hebben. **410** Daarheen echter zal ik niet gaan: want het zou wel laakbaar zijn om zijn bed te bereiden, want alle Trojaansen zullen mij later honen. Ik heb al eindeloze smarten in mijn hart.”

Tot haar sprak woedend geworden de goddelijke Afrodite:

“Prikkel mij niet, vermetele, opdat ik niet uit woede u aan uw lot overlaat **415** en ik u zo ga haten als ik u nu verschrikkelijk lief heb en ik in het midden van beide partijen, de Trojanen en de Danaï, vreselijke vijandschappen beraam en u door een slecht noodlot uw ondergang vindt.”

Zo sprak zij en Helena, telg van Zeus, kreeg angst en ze begaf zich op weg na zich bedekt te hebben met een schitterend, wit kleed **420** en zij ontging aan alle Trojaansen en de godin ging voorop. Toen zij dan Alexanders zeer mooie huis bereikt hadden, wendden vervolgens de dienaressen zich snel tot hun werk, maar zij, de stralende der vrouwen, ging naar de slaapkamer met hoog plafond. De graag lachende godin Afrodite nam voor haar dan een zetel, nam die mee en zette die tegenover Alexander. Daar ging Helena, dochter van de aigisdragende Zeus, zitten, terwijl ze beide ogen had afgewend en ze berispte haar echtgenoot met de woorden:

“Jij hebt de oorlog verlaten. Ach, had je maar terplekke je eind gevonden, bedwongen door een krachtig man, die mijn eerste echtgenoot was. **430** Werkelijk dan, voorheen toch pochte je voortreffelijker te zijn dan de door Ares beminde Menelaos wat betreft jouw kracht en handen en lans.

ἀλλ' ἴθι, νῦν προκάλεσσαι ἀρηϊφίλον Μενέλαον
 ἐξαῦτις¹ μαχέσασθαι ἐναντίον· ἀλλά σ' ἔγωγε
 παύεσθαι κέλομαι, μηδὲ ξανθῶ Μενελάω 435
 ἀντίβιον πόλεμον πολεμίζειν ἠδὲ μάχεσθαι
 ἀφραδέως², μή πως τάχ' ὑπ' αὐτοῦ δουρὶ δαμήρης·
 τὴν δὲ Πάρις μύθοισιν ἀμειβόμενος προσέειπε:
 'μή με, γύναι, χαλεποῖσιν ὀνειδέσι θυμὸν³ ἔνιπτε:
 νῦν μὲν γὰρ Μενέλαος ἐνίκησεν σὺν Ἀθήνῃ, 440
 κεῖνον δ' αὔτις⁴ ἐγώ· πάρα γὰρ θεοὶ εἰσι καὶ ἡμῖν.
 ἀλλ' ἄγε δὴ φιλότητι τραπέιομεν⁵ εὐνηθέντε⁶:
 οὐ γὰρ πῶ ποτέ μ' ὤδέ γ' ἔρωσ φρένας ἀμφεκάλυψεν,
 οὐδ' ὅτε σε πρῶτον Λακεδαιμόνος ἐξ ἐρατεινῆς
 ἔπλεον ἀρπάξας ἐν ποντοπόροισι νέεσσι, 445
 νήσω δ' ἐν Κραναῖ ἔμειγνεν⁷ φιλότητι καὶ εὐνή,
 ὥς σεο νῦν ἔραμαι⁸ καὶ με γλυκὺς ἴμερος⁹ αἰρεῖ·
 ἦ ῥα, καὶ ἄρχε¹⁰ λέχος δὲ κιών· ἅμα δ' εἶπετ' ἄκοιτις.
 τῷ μὲν ἄρ' ἐν τρητοῖσι¹¹ κατεύνασθεν λεχέεσσιν,
 Ἀτρεΐδης δ' ἀν' ὄμιλον ἐφοῖτα θηρὶ ἐοικῶς 450
 εἶ που ἐσαθρήσειεν¹² Ἀλέξανδρον θεοειδέα.
 ἀλλ' οὐ τις δύνατο Τρώων κλειτῶν τ' ἐπικούρων
 δεῖξαι Ἀλέξανδρον τὸτ' ἀρηϊφίλῳ Μενελάω:
 οὐ μὲν γὰρ φιλότητι γ' ἐκεύθανον¹³ εἶ τις ἴδοιτο:
 ἴσον γὰρ σφιν πᾶσιν ἀπήχθετο¹⁴ κηρὶ¹⁵ μελαίνῃ. 455
 τοῖσι δὲ καὶ μετέειπεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων:
 'κέκλυτέ μευ Τρῶες καὶ Δάρδανοι ἠδ' ἐπίκουροι:
 νίκη μὲν δὴ φαίνεται ἀρηϊφίλου Μενελάου,
 ὑμεῖς δ' Ἀργείην Ἑλένην καὶ κτήμαθ' ἅμ' αὐτῇ
 ἔκδοτε, καὶ τιμὴν ἀποτινέμεν¹⁶ ἦν τιν' ἔοικεν, 460
 ἦ τε καὶ ἐσσομένοισι μετ' ἀνθρώποισι πέληται¹⁷.'
 ὧς ἔφατ' Ἀτρεΐδης, ἐπὶ δ' ἦνεον ἄλλοι Ἀχαιοί.

---

¹ ἐξαῦτις	weer
² ἀφραδέως	onbezonnen
³ θυμός	hart
⁴ αὔτις	een andere keer
⁵ τέρπομαι	zich laven, zich verkwikken
⁶ εὐνάομαι	zich naar bed begeven
⁷ μίσγομαι	zich verenigen
⁸ ἔραμαι + <i>gen.</i>	verlangen naar
⁹ ἴμερος	(het) verlangen
¹⁰ ἄρχω	voorop gaan
¹¹ τρητός	doorboord (<i>het bed is doorboord om het spiraal te spannen</i>)
¹² ἐσαθρέω	kijken naar
¹³ κευθάνω	verzwijgen
¹⁴ ἀπεχθάνομαι	gehaat zijn
¹⁵ κήρ ἢ	verderf
¹⁶ ἀποτίνω	terugbetalen
¹⁷ πέλομαι	zijn, herinnerd worden

Maar kom op, nu is het voor jou het moment de door Ares beminde Menelaos uit te dagen om weer van man tegen man te strijden. Maar nee, ik raad je aan op te houden en niet een gewelddadig gevecht te leveren met Menelaos **435** en om niet onbezonnen te strijden, opdat jij niet misschien spoedig door zijn lans bedwongen wordt.”

Tot haar sprak Paris met woorden ten antwoord:

“Vrouw, niet moet je tegen mij persoonlijk nu met boze verwijten uitvaren, want nu heeft Menelaos de overwinning behaald samen met Athene **440**, maar een andere keer overwin ik hem, want ook ons staan goden bij. Maar welaan, laten we naar bed gaan en ons verkwikken met de liefde. Want nog nooit heeft mij zo verlangen vanbinnen omhuld. ook niet toen ik jou eens roofde en uit het lieflijke Lakedaimon wegvoer op de zee doorklievende schepen **445** en wij op het eiland Kranaè vreeën en het bed deelden, zoals ik nu naar jou verlang en zoet verlangen mij grijpt.”

Zo sprak hij dan en hij ging voorop naar bed en met hem mee ging zijn echtgenote. Zij beiden dan legden zich neer in het doorboorde bed, maar Atreus' zoon ging door de menigte gelijk een beest **450** om te zien of hij ergens de op een god gelijkende Alexander zou zien. Maar niemand van de Trojanen en beroemde bondgenoten kon toen aan de door Ares beminde Menelaos Alexander aanwijzen. Want niet verzwegen ze het uit vriendschap, als iemand hem zou zien: want hij was aan allen gehaat gelijk het zwarte verderf. **455** Onder hen ook sprak heer der mannen Agamemnoon:

“Luistert naar mij Trojanen en Dardanen en bondgenoten. De overwinning bleek van de door Ares beminde Menelaos en jullie moeten de Argivische Helena en met haar de bezittingen uitleveren en de boete betalen waarvan het ook maar past die te betalen, die ook onder de mensen in de toekomst in herinnering zal blijven.”

Zo sprak Atreus' zoon en de overige Achaiers betuigden hun bijval.